

ται έργο νέου πάντα ποιητή, που θάβρη, βέβαια, ά-γάλια άγάλια και με τον καιρό, να στυλώση πλα-τύτερους κόσμους σε στερεώτερα θέμελα, νέου ποιη-τή που την ψυχή του θα μας τή σαρκώση σε μια γλώσσα πιο σπουδασμένη. Μά το σημαντικώτατο και το πρώτο πρώτο, τούτο είναι· να είσαι ποιητής. Ύστερα έρχονται τάλλα. Το χάρισμα τούτο το κατάλαβαν οι κριτές και το σεβαστήκαν· πράμα που πολύ συχνά δι συμβαίνει στον τόπο μας, και είναι κάτι πολύ σπάνιο σε ποιητικούς διαγωνισμούς. Πρέ-πει να πάμε μισό αιώνα πίσω, στην εποχή που πήρε τα πρωτεία στο Ράλλειο ή «Κορίννα και ο Πίνδα-ρος» του Τερτσέτη, (στέν καιρό που ρητώς άπαγο-ρεύονταν να βραβεύονται ποιήματα γραμμένα σε δη-μοτική γλώσσα!) για νάβρουμε γεγονός άνάλογό.

Το δράμα, βέβαια, είναι έργο για τή σκηνή. Μά, βεβαιότερα, και πιο πολύ, το δράμα είναι ποιή-μα. Ο συγγραφέας του «Ήμερών» φρόντισε να ντύση το έργο του με τήν πορφύρα τής Ποίησης. Μας φτάνει αυτό. Όλα τάλλα έρχονται παρακά-του. Άν είναι ήθικό, άν είναι άνήθικο, άς τά συζη-τήσουν οι ήθικολόγοι και οι φιλόσοφοι. Η τέχνη έ-χει τή δική της ήθική.

Κάποιοι από τους δικούς μας έγραφ' εδώ και κάμποσους μήνες: «Άν είτανε γραφτό, γλήγορα ή άργά, να ξαναθίση σ' έμάς εδώ δραματική τέχνη ά-ξια,—και κάποια σημάδια εδώ και λίγα χρόνια μας λένε πως δέν πρέπει να πελπιζώμαστε,—οι άν-τιπρόσωποι τής Τέχνης αυτής, και οι πιο πρωτότυ-ποι και οι άγνότεροι άκόμα τής ρωμαϊκής ψυχής αντίπαλοι, θα είναι περισσότερο του Ίψεν άπόγονοι, όσο δι θα είναι, βέβαια, του Βερναρδάκη ή του Ραγ-καθή». Μπορούμε να προσθέσουμε σε τούτα ότι τα σημάδια αυτά κάποιου ζωντανισμού τής εδώ και λί-γο καιρό άζωντάνευτης δραματικής τέχνης στον τό-πο μας δένονται συνταιριαστά με το περπάτημα και με τήν προκοπή τής γλωσσικής Ίδέας. Γιατί, κα-θώς είπε κάποι και ο μεγάλος μας Δάσκαλος, «Γλώσ-σα και Τέχνη ένα κάνουν».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΤΟΥ ΙΔΑ : «Μαρτύρων και Ήρώων αίμα...» Δρ. 2.
ΤΗΣ κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ : «Άπό τον κόσμο του σαλονιού και οι δυο θάνατοι» Δρ. 3.
Πουλιούνται στα γραφεία του «Νουμά».

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΗΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Με τήν πληγή της έπαθε ή καημένη άρκετά. Είχε τέτοια χάλια το νεφρί της, όταν τής το βγά-λανε, που άδύνατο στάθηκε να τραθήξουνε όλο το σάπιο του τό κρέας και για τούτο έμπυαζε πάντα στά βάθια ο ούρητήρας. Τis έφτά του Χριστού ο Κουφές είπε, άντίς σουληναρί να δοκιμάση στήν πληγή, για να κλείση γληγορώτερα, ένα στρογγυ-λωμένο φιτίλι από γκαζ. Βιάστηκε, φαίνεται, και δέν πέτυχε διόλου. Η πληγή τίνανε όζω το φιτίλι και μαζεψε ξανά. Ένα μονάχα κατώρθωσε ο κ. Άρτός, να διαλεξη δηλαδή πιο ψιλό σουληναρί, για νάφήση τήν πληγή να στενέψη και πράματις στίναψε από τις δώδεκα του Γενάρη. Του κάκου ό-μως προσπαθήσε να τή στεγνώση τήν πλένανε κάθε μέρα με όξυγονωμένο νερό· δέν έβγαине προκοπή σαν

* Η άρχή του στο 228 φύλλο.

ΣΑΙΕΠΗΡΟΥ

Ο ΕΡΩΤΟΠΑΘΟΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ

1.

Το άρνέσαι ; — τών ματιών σου ή ούράνια ρητορεία,
Που ένάντια της αντίλογος στον κόσμο δέν κρατεί,
Μου έσυρε τήν καρδιά σ' αυτή τή μαύρη έπιτομία ! —
Μά όρκοι που λύθησαν για σέ δι δέχονται ποιή.
Έγώ γυναίκα γέλασα, και διαταγμός δι μένει.
Πώς, άφου έσύ 'σαι θεία, δέν έφταιξα σέ σέ;
Γήϊνος είταν ο όρκος μου, ούράνια έσύ έρωμένη,
Χάρη άν μου δώσης, σβήσανε τα κρίματ' άπό έμέ.
Ο όρκος μου είτανε μια πνοή, κ' ένας άχνός ή πνοή είναι.
Μά σύ, λαμπρή ήλιε που σκορπής το φέγγος σου στή γή,
Τόν άχνόν όρκο σεράγγιζες, κ' έντός σου ο όρκος είναι.
Άν έσβησε, δέν έδωκα έγώ τήν άφορμή.
Κι άν έχω δώσει, — ποίος τρελός τόσο δι θάχη κρίση,
Να πάρη έσαν παράδεισο, τον όρκο του ήν πατήση ;

2.

Η ώραία Κυθέρεια σιμά καθήμενη σέ ρέμμα,
Με το δροσόχλωρο Άδωνη, το νιό τον ναυαγάρη,
Να ξελογιάση κοίταζε τήν όρκο με το βλέμμα,
Που ή γήγισσα της όμορφιάς ρίχνει με τόσο χάρη.
Παραμυθάνια του έλεγε, ταυτίς του να γλυκάνη·
Σημάδια άγάπης του έδειχνε, τα μάτια του να έλκύση·
Για να του αρπάξη τήν καρδιά, έδω κ' έκει τον πιάσει,
Με χάδια τόσο άπαλά κ' ή άγνότη θυμαρτήση !
Μά πές γιατί άπό τήν ώρα τα χρόνια έλειπε ή γνώση,
Πές στο σκοπό της τον κρυφό δέν του άρεσε να στρέξη,
Στο δόλωμα ο μαργιόλος νιός δι θέλησε να πλώση,
Παρά σέ κάθε έρωτική πεσορολούσε λέξη.
Τότε σιμά του άνάπεσεν ή γήγισσα ή γλυκειά,
Κι αυτός σηκώθη κ' έφυγε — άχ ! τρελή, τί χωριτιά !

3.

Γι' άγάπη σου άν ψευτόρμισα, πως να όρκιστώ σ' αυτή;
Στήν όμορφιά σου άν μ' όρκιζες, ο όρκος μου θα κρατούσε
Σ' έμέ άπιστος, σ' έσύ πιστός· μά έκείνοι οι στοχασμοί
Αρύ είταν για μέ, και λυγαριά για σένα και λυγούσε.
Κάθε της κλίση άφήνοντας, βιβλίο κάνε ή σπουδή
Τα μάτια σου, όπου οι χάρες ζούν, όσες ή τέχνη όρίζει.
Τή γνώση άν έχη πόθο της, σέ είδε και τής άρκει·
Σοφή 'ναι ή γλώσσα που για σέ τον έλαινο τονίζει,
Ψυχή άσοφη, που άτάραχη θα δι τήν όμορφιά σου !
Και τδχω έγώ καμάρι μου, που τή δοξολογώ:
Του Δία το άστροπέδοντο ματιά σου και λαλιά σου,
Που είναι (σά λάμπη άσθμωτο) τραγούδι, φως γλυκό.
Μά, ώ ! μη θυμώσης του έρωτα, ή ούραρία έσύ στα κάλλι,
Άν τούθραου το έγκόμιο με γλώσσα γήϊνη ψάλλη.

4.

Ο ήλιος τολόδροσο πρωί δέν είχε άποστεγνώσει,
Στή φράχτη πριν ζυγώσουνε τα βώδια ήσκιο ζητώντας,

Και νά ! ή Κυθέρεια που έρωτας τήν είχε περιζώσει,
Έσκησε για τον Άδωνη καρτέρι λαταράνας
Κάτω από λυγαριά χλωρή, σιμά στα νερά νερά,
Νερά όπου ο νιός τήν άγα του για να δροσίση έρχεται.
Έκαιγε ή μέρα, μά είχε αυτή λάβρα μέσ' στήν καρδιά
Πότε να δι το νιό που έκεί συχνά — πικρά — φρόταν.
Σάφνου ήρθε, και τή χλαίνα του σαν πέταξε τάγορι·
Στήν πράσινη άκροποταμιά γυμνό πήγε κ' έστάθη·
Ο ήλιος με μάτι υπέροχον τήν οίκουμένη έδώρει,
Μά έχι ως ή γήγισσα το νιό άπ' τής καρδιάς το βάθη.
Τή βλέπει αυτός και ρίχνεται βουτιά μέσ' στο νερό·
Κι αυτός : κ' Ω Δία, δέν είτανε ρέμμα ναμαι κ' έγώ ;

5.

Η άγάπη μου άν έν' όμορφη, πιο όμορφα γνώμη άλλαζει·
Σαν περιστέρι ταπεινή, μά ψεύτρα κι άπιστη καρδιά·
Κι άπό γυαλί πιο διάφανη, μά είναι γυαλί και σπάει,
Κι άπό κερι άπαλότερη, μά σίδερο μέσ' στή σκουριά·
Κρίνο χλωμό, μά χρώματα δαμάσκα άραιόμνη,
Στα κάλλι και στήν Προδοσία γυναίκα δέν τής βγαίνει.

Πόσες φορές τα χείλη της στα χείλη μου κέλλουσε,
Μ' όρκους άγάπης άδολής αλλάζοντας κάθε φίλ !
Για να μ' άρέση, τί ψευτιές συχνά μ' άνιστορούσε,
Τρέμοντες τήν άγάπη μου, δειλιώντας μ' ήν στερηθή !
Μά σ' όλη της άνάμεσα τήν άνακη όμίλια,
Όρκοι, πίστη και δάνερα, τα πάντα είταν άσέτα.

Καιόταν μ' έρωτα καθός τάχυρο άνάβει με φωτιά,
Κ' έντες τον έρωτα έσβηνε σαν τάχυρο πδχει καή.
Τόν έρωτα έπλαθε, κ' έντες στο έργο της έδινε κλεισιά,
«Ζήσε!» στον έρωτα έλεγε, κ' έσφατε πάλε σέ άλλαγή.
Έρωτεμένη; άκόλαστη; — τί να είταν άπορά;
Ανάξια στο καλλίτερο, άπραγη και στα δυό !

Μετάφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

ΑΛΗΘΙΝΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ο,τι γράψη του άνθρώπου ή μοίρα, κανένα χέρι δέν μπορεί να το σβύση. Έτσι τόγραψε και τής Μυρτούλας ή μοίρα, ποτές να μη γελάσουν τα χεί-λη της. Πάντα φαρμάκια να ποτίζεται και σά βρύ-σες πάντα να τρέχουν τα μάτια της.

Η Μυρτούλα είταν κορίτσι άπό τα καλλίτερα του χωριού μας, κι άπό τις πρώτες μου φιλενάδες. Μαζί μεγαλώσαμε· μια ήλικία είχαμε· πάντα, μι-κρές σαν είμαστε, μαζί παίζαμε· στο σκυλειό μαζί πηγαίναμε, κ' ή σέ μια τάξη πάντα βρισκόμαστε.

Μεγαλώσαμε, και ποτές δέν ξεχωρίζαμε. Πότε κείνη στο δικό μας, πότε έγώ στο δικό τους περ-νούσαμε. Άδερφάδες σωστές. Δέν μπορώ να πω πως

κοιμισμένη και δι δούλεθε. Θελήσανε να τήν ζυγνή-σουνε, να τήν κεντήσουνε με διαφορους τρόπους· τήν παρασκεβή, τρεις του Φλεβάρη, τής κάμανε σταλα-ξίες άπό νιτρικό άργυρο, με κάνουλα ιδιαίτερη άπό άλλουμίνιο· τις έννα, ζύσιμο άπό μέσα τής πληγής με το άβλακομήλι· τις δεκαξη και τις είκοσιπέντε, ίδιο με τήν ίδια τήν κάνουλα· τις είκοσι έφτά, πάλ-λε νιτρικό άργυρο. Άνέβαινε ή θερμοκρασία και τί-ποτις άλλο δέν κερδίζανε. Με τή θερμοκρασία, πό-λυνε κάθε φορά και το έμπυο, άχαμνέ πράμα και σημάδι κακό στα καταντία του νεφριού της. Μαλι-στα, τις έφτά του Φλεβάρη, στο σουληναρί τής πληγής έπηξε κομμάτι αίμα και τής πόνεσε φοβερά. Το θερμόμετρο έλεγε το βράδι 38°1. Πιο δυσκολό-πιαστη λοιπόν έμοιαζε ή πληγή, πιο άχάριστη· κι όσο δι σφαλινούσε, άδυνάτιζε το παιδί· πρόδεβε πιο έφκολα κ' ή πνελονεφρία.

Έπαθε άκόμη κάτι πολύ δυσάρεστο ή Κατι-νούλα, το πιο δυσάρεστο, ίσως και το σημαντικώ-τερο άπ' όλα έκείνα που συνεβήκανε στους τρεις μή-νες. Τήν πέμτη, δώδεκα του Γενάρη, άφου ζέτασε τα καθέκαστα, δήλωσε ο κ. Άρτός πως θα φύτρω-σε καινούριο χταπόδι στήν ούρήθρα· τόκαψε, γλήγο-ρα και πιδέξια, τή δεφετέρα δεκαξη· τις είκοσι τίσ-

σερεις τρίτη πρωί, ξαναήθε και τής έβγαλε κα-ποιο άπομεινάρι του χταποδιού που δέν μόρεσε να το ξεβρίζωση άλακαίρο τήν πρώτη φορά. Μά πήγε ο κόπος χαμένος. Έξή μέρες κατόπι, βγαίνοντας άπό το μαθημά του τής Σορμπόννας, αναγκάστηκε ο Άντρέας να τής αγοράση, σ' ένα γνωστό ειδικό μαγαζί, μια ψεύτικη τσέπη άπό καουτσούκι, να τή φορή άπάνω της όλημερίς. Άργότερα κατάλαβε τί τρομερή σημασία που τήν είχανε οι τέσσερις προ-ποούμενες μερομηνίες για τήν Κατινούλα· ως τα τό-τες ή άκρατεία είτανε παροδική και διασκοπούμι-νη· άξαφνα έγινε άδικη και χρειάστηκε να σο-πιστή ή Άντρέας, γιατί μήτε στα Νοσοκομεία δέν υπάρχουνε, κάμποσα κατάλληλα μέσα για να κοι-μάται ήσυχά τή νύχτα ή βασανισμένη, γιατί το σκακι καουτσούκι δι φελξ τή νύχτα.

Ο Άντρέας τάβλεπε άρτά· έβλεπε τον κατή-φορο που έπαιρνε ή άβώστια. Με κάθε βήμα, με κάθε σπρωξιά προς τα κάτω, άντίς να κατρακυλή-ση στους βόθρους, έκανε πάντα και πάντα ένα σφόρ-τσο δυνατό· λές και μεγάλανε μέσα του τήν ενέρ-γεια ή δυστυχία. Γεωμετρική ενέργεια, κανονική, καθώς τον ξέρουμε και σύμφωνα με το φυσικό του. Τχχοποίησε άμέσως άλλως τή ζωή του. Άπό τις

είταν πολύ όμορφη, είχε όμως κάτι χαρίσματα από κείνα που ξεπερνούν και μορφές κι άρχοντιές κι όλα. Φιλότιμη όσο γίνεται, κι άλλο τόσο σύμπουνη. Όταν υπόφερνε κανέναν, αυτή έπασκε. Καί για να μη χαλάσει κανέναν καρδιά, τή δική της πάντα χαλασμένη τήν είχε. Τέτοια είταν ή καλή μου ή φιλενάδα. Μεγάλωσε λοιπόν, έγινε κοπέλλα, μά κανέναν να φροντίσει γι' αυτή δεν είταν. Η μάνα της, μικρούλα όρφανή τήν άφησε, κι ο πατέρας της ξαναπαντρεύτηκε. Έστερα πέθανε κ' εκείνος, κ' έμεινε ή κόρη στής μητριάς τ' χέρια. Τόπο δεν τής έδινε να σταθί εκείνη ή μητριά. Όλα τ' στραβά τής φαίνονταν πώς ή Μυρτούλα τ' έκανε. Η καρδιά μου ράγιζε σαν άκουγα τ' λόγια που τής έλεγε. Πολλές φορές τήν έπαιρνα σπίτι μας και τήν είχα μέρες εκεί για να συζάση λιγάκι. Αυτό πολύ τήν παρηγορούσε, και πάντα μου τ' έλεγε. Έτυχε μιά φορά ν' έρθη ο Στέφανος, φίλος του σπιτιού μας, να μας χαιρετίσει. Χριστούγεννα έποχή. Είταν κ' εκείνη. Από τή μιά ο τρόπος της του καλοφάνηκε του φίλου, από τήν άλλη τή λυπήθηκε σαν έμαθε τή ζωή που περνούσε, και μιά μέρα μας τ' έκανε λόγο πώς ήθελε να τήν παρηγορήσει. Πρόθυμοι κ' έμετς όλοι καθώς είμαστε, για να τή γλυτώσουμε από τής μητριάς τ' χέρια, προσπαθήσαμε και τήν άρραβωνιάσαμε. Δεν άργήσαμε και να τήν παντρεύουμε. Όλοι χαρά είμασταν που γλυτώσε απ' εκείν. τ' βάσανο, και κρυφά χαμαρώναμε τή ζωή που ζούσανε στην άρχή. Δέ βάσταζε όμως πολύ ή ζωή εκείνη. Φύτρωσε ένα σκάνταλο ανάμεσα τους κ' έκαλεψε όλη τους τήν καλοτυχία. Παραστράτησε ο Στέφανος. Δεν μπορούσε πια ή Μυρτούλα με κανέναν τρόπο να τον φέρη στον ίδιο δρόμο. Μήτε λόγια μήτε παρακλήσια μήτε δακρυα μαλάκωναν τή σκληρή του καρδιά. Αρχίσανε λοιπόν να λογοφέρουν και να περνούσε μαύρη ζωή! Τήν άποδεχόμουν νύχτα τήν καημένη, γιατί τ' είχα ντροπή να βγαίνει μέρα να τή βλέπ' ο κόσμος, κ' ήρχονταν πλεμένη στα δακρυα και μούκωνε τ' παράπονά της. Τί να κάνω, έλεγα, και πώς να τήν παρηγορήσω τή άτυχη τή Μυρτούλα! Ένωια σου, μ' ήν κλαίς, κ' έχει ο Θεός, τής έλεγα. Μην παρ' αδικαίνεσαι, και θ' αδικήσ. Έπεινα τον άντρα της χωριστά και τον παρακαλούσα να συζάση και να κηλ' τήν τυραννή έτσι. Συβούλευα παλι εκείνη να κάνει πομονή, έσω; μετανοήσ' και διορθώθ'. Χίλια δυό τής έλεγα, κ' έτσι τήν καταπραΐνα κομμάτι, κ' έβρισκε τότες παρηγορημένη στο σπίτι της. Δεν περ-

νούσαν όμως πολλές μέρες, και τ' ίδια πάλε! Βάσταζε αυτή ή ιστορία κάμποσο καιρό. Φιλότιμη κοπέλλα καθώς είταν ή Μυρτούλα, τ' πήρε κατάκαρδα, γιατί να τήν περιφρονήσ' έτσι ο άντρας της. Αρχισε να λιώνη τ' πόδι. Σιγά σιγά δούλεψε ο σάρακας μέσα της, και τήν έρριξε στο στρώμα.

Αρχισε να δείχνει κακή άρρώστιας σημάδια. Ο γιατρός πηγαίνονέρχονταν, τί να σου κάμουν όμως κ' οί γιατροί σ' τέτοια χάλια! Θυμώμαι σαν τονέ ρώτησα κρυφά μιά μέρα: «Πώς πάει ή άρρωστη;» Μου λέει, τί να σου πώ! Τ' κακό προχώρησε. Πήγανε βαθιά οί ρίζες του, και φαρμάκωσαν τ' στήθια τής κοπέλλας. Αχ, τήν καημένη τή Μυρτούλα, είπα σαν τ' έκουσα. Τί θ' γίνει τώρα που δεν είναι και καμιά κοιμισμένη να μη νοιώθ' τ' χάλια της!

Να μη βρεθ' άνθρωπος στη θέση που βρήκακα εγώ τότες. Πήγαινα και καθίζα κοντά της, γιατί τ' έθελε και με παρακαλούσε σαν τ' μωρό. Έβρεχα τ' πρόσωπό της με ροδόσταμα. Αναβαν τ' μαγουλάκια της. Ανασάνε κομμάτι και με κοίταζε με μάτια βουρλωμένα. Βοήθεια! μου φώναζε. Μιά έλπιζε και λαχταρούσε να ζήσ', και μιά άπελπίζονταν. Απλώνε τ' κερένια της τ' χερσίν κ' έσφιγγε τ' δικά μου, με τρόπο παρακαλεστικό και μούλεγε: Γλύτωσέ με! Τ' ένωιωθ' μέσα μου τότες, τ' χέρι μου δεν είναι ίκανό να τ' γράψ'. Αναστέναζε, και θρηνοούσε πώς βγαίνανε φλόγες από τ' στόμα της. Μαννούλα μου! φώναζε. Μαύρη ός είταν ή ώρα που μ' έφερνε στον κόσμο. Πάρε με, να γλυτώσω κ' έτρεχαν τ' δακρυα της άτέλειωτα! Σαν τ' φείδι γύριζε και ζητούσε να βρ' ήσυχία. Μά που ήσυχία μέσα σ' τέτοια φωτιά! Διπλή φωτιά, κομ' και ψυχή. Άλλοίμονο, έλεγα τότες μόνη μου. Άλλοίμονο σ' εκείνον που ζητεί να βρ' άναπαφή στον κόσμο, που δεν είναι άναπαμένη ή ψυχή του. Άλλοίς τον που αγωνίζεται ή καρδιά του με τέτοιες φουρτούνες. Μαύρα τ' βλέπει τότες όλα. Αζαφνα λαχταρεί και φαντάζεται πώς φέγγει μιά έλπίδα στο λογισμό του. Μοιζέει τ' ναύτη που θαλασσοπαλεί τή νύχτα και ζητάει βοήθεια από τον ούρανό, από τ' άστρα, από τους άνέμους, κι απ' αυτόν τον έαυτό του άκόμα. Αντίς βοήθει' όμως έρχεται τ' κύμα, τονέ βουλίζει, και πάλε τον άνεβάζει. Δυστυχισμένο πλάσμα! Μιά κλαίει, μιά παρακαλεί τ' Θεό. Έλπίζει μιά στιγμή, και παλι σκοτεινιάζει ο νους του. Άπελπίζεται, και παραδίνει τή ζωή του

στο πέλαο. Τ' ίδια κ' ή άδύσυχ' ή Μυρτούλα. Με τέτοια αγωνία κι άπελπισία παράδωσε τή βασανισμένη της τήν ψυχή.

Ηρθε τότες στα συλλογικά του ο Στέφανος. Είδε τ' κακό πόφερε μονάχος στο κεφάλι του. Αργά ξύπνησε κ' είδε τή δυστυχία του. Πού να φύγω, και πού να πιάσω, φώναζε. Ως εκείνη τήν ώρα θάρρει πώς ψέματα του τ' έκανε ή γυναίκα του. Μήτε τ' μέσα τονέ χωρούσαν πιά, μήτε τ' έξω. Άνεδοκ' ατέβαινε φουρτουνασμένος, και καθώς πήγαινε να καθίση, του έρχότανε μιά στενοχώρια, κοκκίνιζε, φούσκωνε τ' αίμα του, θαρρούσε να τον πνίξ', σηκώνονταν κ' έφευγε. Σαν τρελλός γύριζε μέσ στο χωριό κ' έστερνε τ' μαλλιά του. Δεν πέρασαν πολλές μέρες, και τονέ βρήκανε κουβαριασμένο έξω από τ' νεκροταφείο τήν πόρτα.

Μόλιθος, Γενάρης 1907.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΣΤΟΝ ΑΓΑΠΗΤΟ ΜΟΥ ΦΙΛΟ

Π. ΣΚΙΑΤΣΟΥΝΗ

Σε Σένα, που μοιράζεις τή ζωή με τους αγαπημένους μας νεκρούς, που μες σ' τής κομποζάλης τή βοή τους μυστικούς των τούς παλμούς άκούς. Σ' Εσέ τ' λόγια έτούτα τής ψυχής (') που γράφω για τ' φίλο μας με πόνο που με καημό και σ' τονέ θρηνεύς, σε Σένα, αγαπητέ μου, αφιερώνω.

Λαζούρι, Μάρτη του 907.

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΑΒΑΙΧΟΣ

(') Είναι τ' ποίημα «δάκρυα στο θάνατο του Ν. Κορνημένου» που δημοσιεύτηκε στο 242 φύλλο του «Νουμά».

ΤΟ ΔΡΟΜΑΛΑΚΙ

ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Ήτανε μεγάλη γιορτή, μιάν φωτεινή Απριλιτική ήμέρα. Έστερα απ' τήν κακή βαρυχειμωνιά όλη ή πλάση απ' άκρη σ' άκρη, άνθρωποι, δέντρα, λουλούδια, ως και τ' μικρότερο σπυρί του άμμου στην άκρογιαλιά, παίρνανε τ' μερτικό τους απ' τ' πανηγύρι του Ήλιου. Κ' ήτανε τότες ή χαρά που άνέβαινε απ' τή γή στον ούρανό, που έμοιαζε σαν βαθεία θλίψη μιάς άπέραντης ψυχής, που ποιούσε για τή ματαιότητα της.

Στ' ή μεγάλη έξοχ' ή στρατα, με τις πυκνές δέν-

τίσσερεις του Χριστού, άφανε τ' λαμπρό του τ' έργαστήρι, τ' έργαστήρι τής Όλιας! Η Όλια τώρα τονέ φώναζε άπάνω, κοντά, πιο κοντά στην άβυσσ' στημένη που άγριο καρτέρι τής έκανε κρυμμένος ο Χάρος. Μεταφέρθηκε στην κρεββατοκάμερή του με τ' χαρτιά του, με τ' σημειωματάρια όπου δεν ξεχνούσε ποτέ του, μέσα στους λογαριασμούς του, να βαλ' και μιά λεζούλα θυμητό για τήν Όλια. Κουβαλλήσε στην κρεββατοκάμερή του και τ' χρειαζόμενα βιβλία: όταν τάποτέλειωνε, κατέβαινε στ' έργαστήρι κ' έφεανε άλλα. Δούλεβε, δούλεβε και δούλεβε, όπως δεν είχε δουλέψει ως τότες. Πού έβρισκε τον καιρό; Αλήθεια, σ' να πρόσχε ως και στο δευτερόλεπτο, σ' να τ' άρπαζε με τ' χέρι, μήπως και τ' άφεύγη άχρηστο κενύνα. Τ' δέκα λεφτά που θερμομετρούσε τήν Κατινούλα, έπρεπε κατ' να διαβάζ', και τόντι; σ' διαστήμα τωών μ' ήν, διαβάσε σωρούς και σωρούς από κείνα που του στέλνανε, μ' ήν προφταίνοντας όζω από τή θερμοκρασία. Έλεγε πώς ή Κατινούλα τονέ βοηθούσε στην έργασία του. Ο ίδιος τής έλλαζε τ' σακί της τ' καουτσουκίνι, για να είναι πάντα ζεστό στ' ή μίσκ. Άνέβαινε τή νύχτα, προτού πλαγιάσ', να τής τ' σηκώση. Κάθε μέρα, με τήν Άννα, ή ώρα δεκάμισο τ'

πρωί, φροντίζανε για τ' πλύσιμο τής φούσκας, κ' ή ώρα έξη τ' βράδι, για τ' πλύσιμο τής πληγής. Ο Άντρεας έβαζε τ' νερό να βράζ', γέμιζε τ' δοχείο, τ' άνακατέβε με ώρισμένο ποσό είτε πρωταργκόλι για τή φούσκα, είτε όζυγωνωμένο νερό για τήν πληγή, όπου πολύ πιτ' ήδαε βουτούσε τήν κάνουλα τή γυάλινη με τ' δυό δάχτυλά του. Τ' πρωταργκόλι, για τις σταλαξίες, τ' σταλομετρούσε στο μεταλλένιο τ' συριγγάκι, σοβαρά σοβαρά, σ' να μετρούσε τις συλλαβές κανέναν στίχου του Σοφοκλή του. Η Άννα κι ο Άντρεας, ή Άννα με τήν παντοτινή της καλοσύνη, ο Άντρεας με τήν ήμερή του τήν ήνέργεια, στεκόντανε, κατ' τ' λόγο τής Κατινούλας, σ' δυό άγγέλοι στα πλεθρά της, που τής φυλάγανε τή ζωή. Μά ή Άννα, καθώς θ' άδουμε κατόπι, άβώστησε ξαφνικά, κι από τις είκοσι έφτά του Γενάρη, παρασκευή, έμεινε μόνος ο Άντρεας και μόνος θεράπευε τήν Κατινούλα. Η άδερφή της ή Μαρία, που τήν είχανε σπίτι και άδερφή, έρχότανε για τ' πλύσιμο τής πληγής, να του βαστά τ' δοχείο, ενώ κρατούσε τήν κάνουλα. Με τ' πλύσιματά όμως δεν έπαβε ή δουλειά του. Νόμισε ο Άντρεας πώς ή Κατινούλα στην κρεββατοκάμερή του θ' άπρογεμάτιζε με περισσότερη όρεξη. Αφ' ή κοίταζε τήν κάμερα

τήν άδειαν, που δεν τή συγκρίζε πιά σαν και π' ήτανε, έκλαιγε και δεν έτρωγε. Τις είκοσι έξη του Χριστού τής στήσανε τ' λοιπό χωριστο τραπέζακι στην τραπεζαρία, να καθεται μαζί τους τ' μεσημέρι. Καταχάρηκε ή Μορίτα κ' ή Κατινούλα με τις κουδέντες έννοιωθε τ' στομάχι της να ζωντανέθ'. Έπειδή κ' είτανε άδύνατη άκόμη, ο Άντρεας, πριν από τ' μεσημέρι κ' ύστερ' από τ' φαγι, τήν κατέβαζε ή τήν άνέβαζε από τήν κάμερή της στην τραπεζαρία κι από τήν τραπεζαρία στην κάμερή του ως τ' δειλινό. Τότες άκουμπόυσε παλι άπάνω του στ' σκάλα για να παρ' να πλαγιάσ' στις πέντε. Τήν πρώτη του Φλεβάρη, μπόρεσε κ' έκαμε κάμποσα βήματα στην άλλεία και στο μπαζεδάκι: τις τέσσερεις, ξαναείδε τ' έργαστήρι και σκούπισε στ' βιβλιοθηκούλα τ' πραματά τής Όλιας! Ο Άντρεας έννοείται στο μεταξύ τήν πρόσχε κ' έπρεπε να τήν προσέχ' σαν τ' παιδάκι. Τ' βράδι, στο γέμα, δεν τάμελούσε ποτέ του να πεταχτ' μιά στιγμή, να δ' ή πώς τρώει. Δεν πεινούσε. Καί τ' ήξερε ο Άντρεας τί σημαίνει να μ' ήν πεινάς όταν έχεις πνευμονοφρία. Έτσι και τότες δεν πεινούσε στην έξοχή, προτού φύγουνε για τ' Μπ... Μά είδω δέφετερο χειμώνα δεν έχει. Γύριζε ο Άντρεας στην